

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของสมาชิกโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน
อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี

ผู้วิจัย นางอาภรณ์ จำเริญกุล ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง
ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (2) สภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของสมาชิกโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน (3) ปัญหาในการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของสมาชิกโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน

ประชากรที่ศึกษา คือเกษตรกรในโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี ปี 2548 จำนวน 100 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.19 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.87 คน มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.55 คน สองในสามเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรและสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สองในสามเลี้ยงสัตว์และรับจ้างเป็นอาชีพรอง ใช้เงินทุนตนเอง และกู้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการทำนา มีรถไถเดินตามและเครื่องสูบน้ำเป็นเครื่องจักรกลการเกษตร สองในสามทำนาโดยอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดเฉลี่ย 17.87 ไร่ มีพื้นที่ปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 8.09 ไร่ ทั้งหมดใช้ต้นทุนในการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ย 1,675 บาทต่อไร่ กว่าสองในสามได้ผลผลิตข้าวเฉลี่ย 409.1 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตข้าวทั้งหมดเฉลี่ย 3,307.87 กิโลกรัม จำหน่ายข้าวได้เฉลี่ย 9 บาทต่อกิโลกรัม มีรายได้จากการปลูกข้าวเฉลี่ย 33,313.23 บาทต่อปี ส่วนใหญ่จำหน่ายข้าวให้กับเกษตรกรทั่วไป (2) สภาพการผลิตข้าวการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ด้านการเตรียมดินในภาพรวมกว่าสองในสามมีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์การใส่ปุ๋ย เกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีการเตรียมเมล็ดพันธุ์และการใส่ปุ๋ยไปปฏิบัติ ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชกว่าครึ่งหนึ่งมีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ด้านการตรวจเพื่อคัดพันธุ์ปนเกษตรกรทั้งหมดมีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ด้านการเก็บเกี่ยวข้าวเกษตรกรส่วนใหญ่มีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ด้านการตากลดความชื้นเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ ด้านการเก็บรักษามเมล็ดพันธุ์กว่าครึ่งหนึ่งมีการนำเทคโนโลยีไปปฏิบัติ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ด้านพื้นที่ปลูกข้าว ด้านการเตรียมดิน ส่วนใหญ่เกษตรกรไม่มีปัญหา ด้านการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในนาข้าวกว่าสองในสามเกษตรกรมีปัญหา การใช้ปุ๋ยเคมีครึ่งหนึ่งเกษตรกรมีปัญหา ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว การนวดข้าว เกษตรกรทั้งหมดไม่มีปัญหา ด้านการเก็บเกี่ยวข้าวกว่าสองในสามมีปัญหา การตากลดความชื้นเกษตรกรครึ่งหนึ่งมีปัญหา การเก็บรักษามเมล็ดพันธุ์ ด้านการตลาด และด้านอื่นๆ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา เกษตรกรต้องการให้มีถ่ายทอดความรู้ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรข้าวอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน การตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว และการสนับสนุนเครื่องนวดข้าวประสม

คำสำคัญ การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ศูนย์ข้าวชุมชน จังหวัดอุตรธานี

Thesis title: Khao Dawk – Mali 105 Rice Seed Production by Members of
The Community Rice Center Project in Muang District, Udon Thani
Province

Researcher: Mrs. Aporn Chamnankul ; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural
Extension); **Thesis advisors:** (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;
(2) Dr. Jinda Klibtong, Associate Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The purposes of this research were to study (1) social and economic conditions of the project members under the Community Rice Seed Promotion and Production Center, (2) conditions in Khao Dawk – Mali 105 seed production of the project members under the Community Rice Seed Promotion and Production Center, (3) problems in Khao Dawk – Mali 105 seed production of the project members under Community Rice Seed Promotion and Production Center.

The sample were 100 famers under the project of the Community Rice Seed Promotion and Production Center, Muang District, Udon Thani Province in 2005. The interview schedule was used for data collection. was used to analysis the data. The statistic used were percentage, means, standard deviation, minimum, and maximum.

The findings revealed that: (1) social and economic condition, most famers were males with average age of 47.19 years old, finished primary school, average household members of 4.87, average labors of 2.55. Two third were the members of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives with main occupation of doing paddy farming. Two third domesticated animals and being employees for the second occupation. Own fund and loan from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives were used to do paddy farming. The two-wheel farm tractor and water pump were the agricultural mechnes. Two third used rain water only in doing farming. Total area used to produce rice seed was average 17.87 rai per household, average 8.09 rai was used to produce Thai jasmine rice 105. Every farmer used fund on Thai jasmine rice 105 was average 1,675 baht per rai. Over two third obtained average 409.1 kilogram rice seed per rai. Total rice seed was average 3,307.87 kilogram. Average price of rice was 9 baht. Average income from rice was 33,313.23 baht per year. Most of farmers sold the seed to other farmers.; (2) Rice seed technology usage, in overall land preparation, over two third used the technology. In seed preparation and fertilizer, all farmer used seed preparation and fertilizer technology. In plant enemy prevention and eradication, half of farmers used technology. In checking to eradicate undisirable cultivar, all farmer used technology. In harvest, most farmers used technology. In seed dry, the farmers did not used technology. In seed maintainance, over half of farmers used technology.; (3) Problems and suggestions on Thai jasmine rice 105 production, in paddy land and land preparation, most farmers did not found problem. In bio-fertilizer, over two third of farmers found problems. Half of farmers found problem in chemical fertilizer. In rice enemy prevention and eradication, and paddy thresh, all farmer did not found problem. In rice harvest, over two third found problems. In seed dry, half of farmers found problems. In seed maintainance, marketing and others, most farmers found problems. The farmers needs continuously knowledge transfer according to the farmer field school, establishing network of community rice seed promotion and production center, rice seed quality checking, and rice threshing machine of the center.

Key words: rice seed production, Udon Thani Provinc